

Asia: VN/5468/2020-TEM-105

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteko

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnot lukuun 1. Selonteon tausta, tarkoitus ja laatiminen

-

Lausunnot lukuun 2. Kaupan toimialan tilanne- ja muutoskuva

-

Lausunnot lukuun 3. Kuluttajakäyttäytyminen ja asiakaslähtöisyys

-

Lausunnot lukuun 4. Kaupan alan työllisyys, osaaminen ja koulutus

Opetushallitus pitää valtioneuvoston kaupan alan tulevaisuusselontekoa hyvin alaa kuvaavana. Opetushallitus katsoo, että se pystyy hyödyntämään selvitystä usean eri alan tutkintojen perusteita uudistettaessa. Kaupan alalla työtehtävien uusiutuminen, automatisaatio, kansainvälistyminen ja digitalisaation vahvistuminen luovat tarvetta uudentilaiselle osaamiselle ja kouluttautumiselle. Opetushallitus pitää tärkeänä suomalaisen ja koko Eurooppalaisen kaupan alan tulevaisuuskehityksen näkökulmasta, että alan koulutusta kehitetään ja tutkintojen perusteita uudistetaan. Tärkeänä nähdään uudistaminen vastuullisuuden ja digitalisaation hyödyntämisen näkökulmasta. Eryityisesti myös verkkokauppa-, data- ja alustatalousosaamista sekä digitalisaation johtamisaamista tulee kehittää. Lisäksi huomioidaan valmiudet kehittää asiakaskokemusta erikoiskaupassa. Vastuullisuusosaamisen vahvistaminen nähdään keskeisenä kilpailukykytekijänä.

Opetushallitus kannattaa kehittämissuunnitelmaa 2. ja näkee tarpeelliseksi uudistaa ammatillisen koulutuksen kaikkien perustutkintojen, ammattitutkintojen ja erikoisammattitutkintojen perusteet vastaamaan alan uusia osaamistarpeita. Myös liiketoiminnan ja johtamisen tutkintojen perusteiden uudistaminen nähdään tarpeellisenä. Koulutuksen sisältöjen kehittäminen kaikissa perus- ja jatkokoulutuksissa tukee jo kaupan alalla toimivien osaamisen päivitys- ja täydennyskouluttautumista, myös niiden osalta, joilla rekrytoinnin este on puuttuva peruskoulutus.

Uudistustyössä Opetushallitus tekee tarvittavat säädösmuutokset sekä arvioi toimeenpanon resursointitarpeen.

Uudistettujen perusteiden toimeenpanossa keskeistä on koulutuksen ja työelämäyhteistyön edelleen tiivistäminen sekä opettajien, opiskelijoiden ja työelämän edustajien osaamisen kehittäminen hyödyntäen monimuotoisia alan oppimisympäristöjä ja työympäristöjä. Tarvitaan uusien teknologioiden käyttöä ja soveltamista tukevia kokeilevaa kehittämistä ja sen kautta työelämän työprosessien ja työtapojen uudistamista alalla. Erityisesti seuraavissa teemoissa digitaalinen kauppa, maksutapojen muutokset, vastuullisuus ja kiertotalous, asiakaskokemuksen kehittäminen ja data-analytiikan hyödyntäminen, tiedolla johtaminen, brändijohtaminen, alusta- sekä jakamis- ja elämystalous.

Myös kaupan logististen ratkaisujen kehittyminen edellyttää uutta osaamista sekä valmistuvilta että jo toimialalla toimivilta. Opetushallitus uudistaa ja tekee tarvittavat tarkistukset palvelulogistiikan tutkintojen perusteisiin. Opetushallitus kannattaa kehittämis ehdotusta 3, jossa rakennettaisiin taloudellinen kannustinmalli kaupan alan yritysten työntekijöiden täydennys- ja jatkokoulutuksesta aiheutuvien kustannusten osittaiseksi korvaamiseksi yrityksille ja työntekijöille siten, että ne tukevat jatkuvaa oppimista ja työuralla etenemistä, kuten myös tarjotun työn vastaanottamista. Taloudellinen kannustinmalli voisi olla tarpeellinen myös muille aloille, jotka kärsivät osaajapulasta.

Lausunnot lukuun 5. Kauppa osana alueiden elinvoimaisuutta ja huoltovarmuutta

-

Lausunnot lukuun 6. Digitalisaatio kaupan alan uudistajana ja globaalikauppa

-

Lausunnot lukuun 7. Kestävä kauppa, ilmastonmuutos ja yritysvastuu

-

Lausunnot lukuun 8. Markkinoiden toimivuus ja kilpailullisuus sekä markkinoiden välinen sääntely

-

Lausunnot lukuun 9. Yhteenveto kehittämis ehdotuksista

-

1. Kansallinen kehittämistyö: luodaan uusia ja kehitetään voimassa olevia kansallisia järjestelmiä, toimintamalleja ja säännöksiä edistämään kaupan alan uudistumista sekä kasvukykyä (painopistealue 1)

-

2. Resursointi: vauhditetaan kaupan alan uudistumista, kasvua ja kansainvälistymistä TKI-panoksilla ja ohjelmatyöllä (painopistealue 2)

-

3. Kansainvälinen vaikuttamistyö: vaikutetaan kansainvälisesti EU-tasolla ja EU-alueen ulkopuolella kaupan alaa koskeviin sisältöihin/asioihin (painopistealue 3)

-

Kaupan alan visio vuonna 2032

-

Kaupan alan skenaariot vuonna 2032

-

10 a. Ekosysteemisesti uudistunut kansainvälisesti kilpailukykyinen kauppa -skenaario

-

10 b. Kilpailuhaitan kokenut kauppa -skenaario

-

10 c. Kilpailukyvyyn menettänyt kauppa -skenaario

-

11. Muut mahdolliset palautteet ja kommentit

-

Taivassalo Minna
Opetushallitus - Ammatillinen koulutus -yksikkö